

Prof. Ing. arch. Filip Trnkus, PhD.

ÚLOHA DOMINÁNT AKO ARTEFAKTOV ORIENTÁCIE A IDENTITY VNÚTROMESTSKEJ ŠTRUKTÚRY

Súčasný stav problematiky

Štruktúru viacerých našich miest charakterizuje heterogénna skladba článkov, ktorých hmotovo-priestorovej tektonike chýba zložka obsahovej a výrazovej koordinácie. Časovým odumieraním „starého“, ale hlavne nekoncepčným implantovaním „nového“, často na úkor tradičných hodnôt, sa stalo podnetom pre proces erózie vnútromestskej štruktúry. Radikálne a necitlivé zásahy do kompaktnej štruktúry mesta spôsobili postupnú likvidáciu lokálnych a miestnych charakteristík. Mestské prostredie sa stáva indiferentným a neosobným.

Prostriedky identity, ktoré tradičné prostredie ponúka v podobe osobitých znakov sa vytláčali a novo-realizované fragmenty architektonických objemov, resp. urbanistických súborov sa prezentujú ako neidentické torzá. Problém sa akceleruje najmä v súčasnom období, charakterizovanom atomizáciou prístupu k realizácii rôznych aktivít bez evidentného úsilia priestorovej koordinácie.

Tak ako v uplynulom období absentovala pozícia dominánt vo vnútromestskej štruktúre, súdobá realizácia hlavne vertikálnych objemov (komerčné funkcie), viac náhodnej ako cieľavedomej lokalizácie, interpretovaných v sterilnej, respektíve v agresívnej kompozícii, neprispieva k plneniu hlavných úloh dominánt ako referenčných znakov orientácie a identity. V tomto kontexte možno konštatovať nepripravenosť teórie k riešeniu tohto závažného a aktuálneho problému.

Pri celkovom úsilí o vyššiu a komplexnejšiu kvalitu urbánneho prostredia v súdobom ponímaní harmónie funkčno-prevádzkových a kompozičných vzťahov je žiaduca potreba zabezpečiť celosť a bohatosť konfigurácie tektoniky mestskej štruktúry. To si vyžaduje formovanie viacvrstvovej objemovej a priestorovej substancie s identickými referenčnými znakmi jednotlivých priestorov.

Výsledky vedecko-výskumného projektu

Postupnosť krokov pri dosahovaní poznatkov sa realizovala prostredníctvom organizovania vedeckých a odborných podujatí. K uvádzaným cieľom bola usporiadaná I. medzinárodná konferencia Úloha

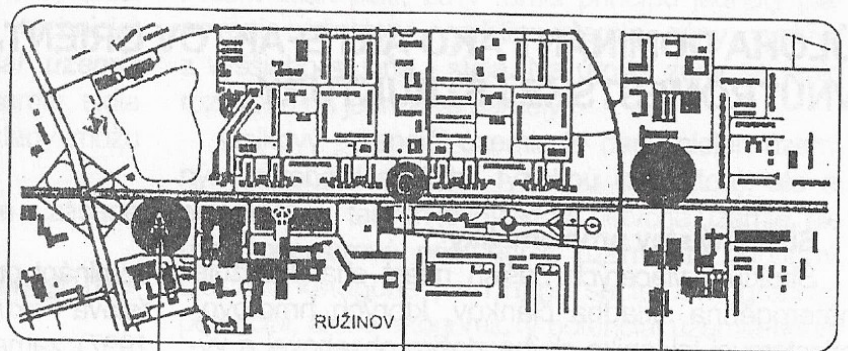
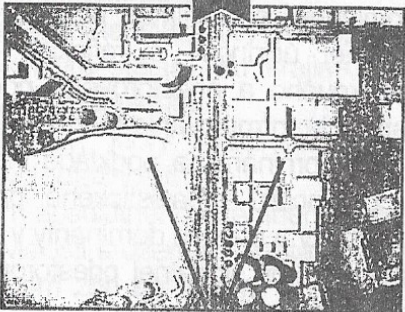
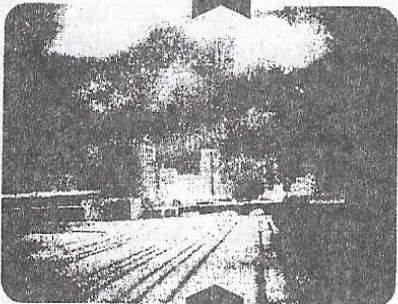
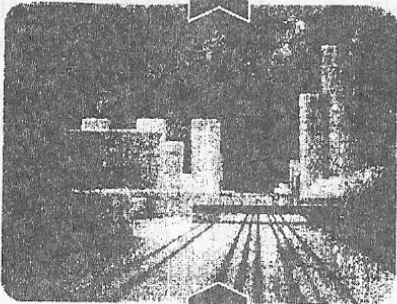
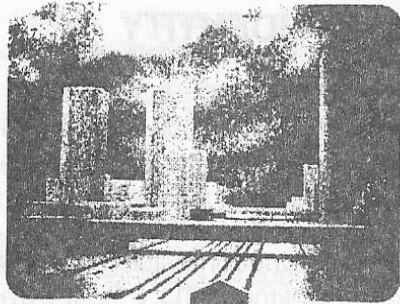
dominánt pri identite vnútromestskej štruktúry (Bratislava Fakulta architektúry STU v Bratislave, 6. 11. 1997), zameraná na konfrontáciu domácich a zahraničných výsledkov v oblasti teórie a kryštalizácie názorov komplexného chápania úlohy dominánt vo vnútromestskej štruktúre.

Na II. medzinárodnej konferencii „Úloha dominánt pri identite vnútromestskej štruktúry“ (Bratislava, Pharma Club, 8. 10. 1998) bola prezentovaná metodika hodnotenia prejavu dominánt. Analýzy konkrétnych miest sa viazali na typologicky odlišné situácie s diferencovaným účinkom expozície umelých a prírodných dominánt. Demonštrovanie analýz sa prezentovalo na mestách, ktoré zastupujú základné vývojové typy mestských urbanistických štruktúr na Slovensku, širšie diferencovateľné z hľadiska geograficko-priestorových podmienok, veľkostnej kategórie a súčasného ekonomicko-spoločenského významu.

Medzi základné výsledky vedecko-výskumného projektu možno zahrnúť nové chápanie úlohy dominánt vo vnútromestskej štruktúre v podmienkach zásadnej premeny ekonomicko-spoločenského prostredia. Dominanta sa definuje ako pól vyššej urbánno-gravitačnej účinnosti s reflexiou vzťahu funkčno-prevádzkového a priestorového podhubia. Extraktom výstupu je formulovanie teoretického modelu interpretácie dominánt na podklade interakcie komponentov potenciálu urbanistického priestoru, charakteru dominanty a prejavu dominanty v diferencovanej sústave znakov signálnej priestorovej sústavy (spracoval: F. Trnkus).

Na hodnotenie informačnej úlohy dominánt v mestskom prostredí bola vypracovaná originálna metodika. Metodika sa opiera o systematiku štruktúrnych prostriedkov hmotovo-priestorovej hierarchizácie urbanizovaného a prírodného prostredia na podklade kritérií porovnávacieho popisu triedenia a vyhodnocovania dominánt (spracoval: J. Kavan).

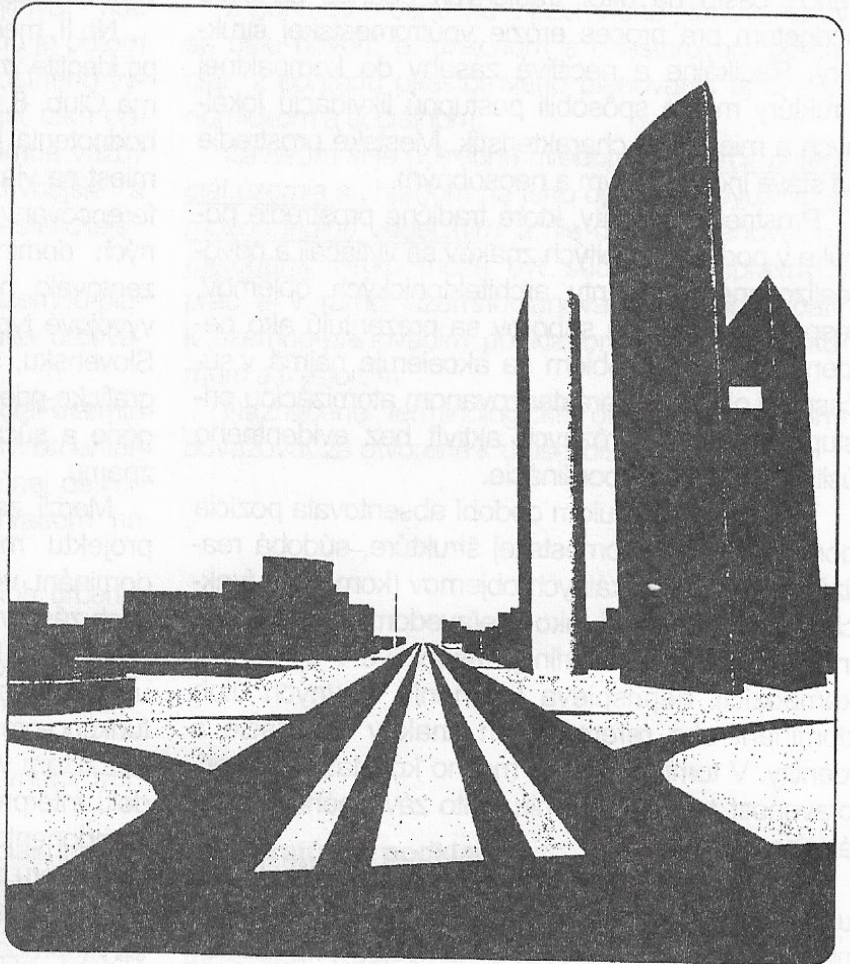
Pre priestorovú analýzu boli vytipované mestá so spektrom typologickej odlišnosti a s diferencovaným účinkom expozície umelých a prírodných dominánt. Triediacim znakom bola terénna konfigurácia, od

SÚBOR

SOLITÉR

SKUPINA

DISKURZÍVNA OBRAZOVÁ SEKVENCIA AKO
 STATICKÝ GRAFICKÝ VÝSTUP DYNAMICKY-
 KONTINUÁLNEHO PRIESKUMU
 PRIESTOROVÉHO PREJAVU DOMINÁNT NA
 DEFINOVANEJ TRASE, SPRACOVANÝ
 ANALÓGOVO-DIGITÁLNOU ENDOSKOPICKOU
 METÓDOU (P. KARDOŠ)

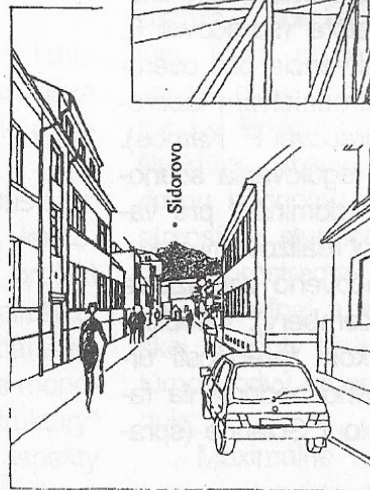
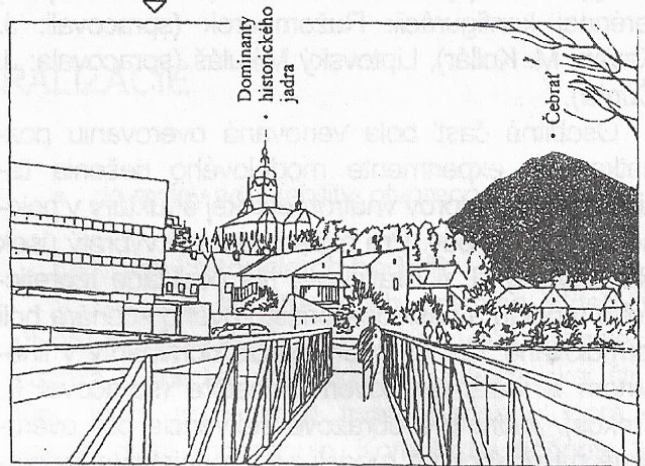
ADÍCIA JEDNOTLIVÝCH OBRAZOVÝCH
 SEKVENCÍ PRE REGULOVANIE SCÉNOGRAFIE
 URBANISTICKÉHO PRIESTORU
 DOKUMENTOVANÁ GRAFICKÝM VÝSTUPOM
 POČÍTAČOVÉHO ZOBRAZENIA (L. PRUŽINOVÁ,
 M. ŽEMBERY)

MESTSKÁ TRIEDA RUŽINOVSKÁ UL. V BRATISLAVE

Prof. Ing. arch. Tibor Alvy, DrSc.

URBANISTICKÁ REKONŠTRUKCIA VO SVETLE PROCESU REŠTRUKTURALIZÁCIE

Pohľad od východu - od premostenia Revúcej (ul. Zárevúca)

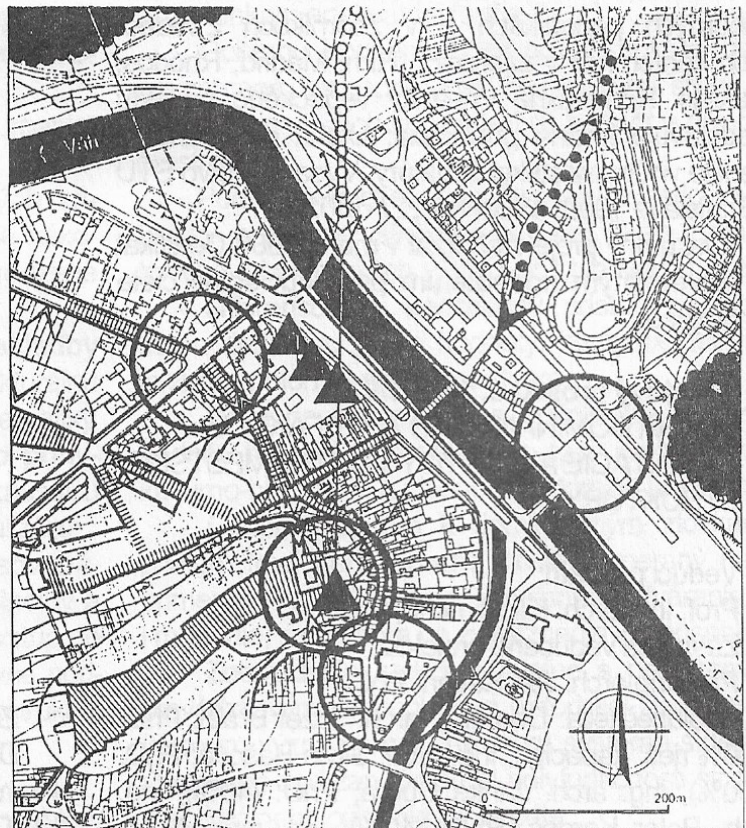
ulica L. Fullu

ulica E. Fullu

obr.č. 9 RUŽOMBEROK - PRIEČNE POHLADY NA PRIESTOROVÉ UZÁVERY ULIČNÝCH KORIDOROV PRÍRODNÝMI DOMINANTAMI OKOLIA MESTA

RUŽOMBEROK

ANALÝZA SPOLUPŮSOBNOSTI PRÍRODNÝCH
A URBANIZAČNÝCH ASPEKTOV

rovinných typov: Tmava (spracovala: S. Bašová), Piešťany (spracovala: L. Vítková), cez špecifické lokality terénneho prevýšenia vo vnútomom, resp. vo vonkajšom obraze mesta: Bratislava (spracoval: T. Alexy), Nitra (spracoval: J. Brath), k dominujúcej terénnej konfigurácii: Ružomberok (spracovali: J. Kavan, M. Kollár), Liptovský Mikuláš (spracovala: J. Čúrma).

Osobitná časť bola venovaná overovaniu poznatkov na experimente modelového riešenia ťažiskových priestorov vnútromestskej štruktúry v polohe mestskej triedy. Pre experiment bol vybraný úsek Ružinovskej ul. v Bratislave. Na podklade teoretického modelu a následne priestorového scenára boli formulované zásady interpretácie dominanty v lineárnom a lineárne-uzlovom priestore (spracoval F. Trnkus). Jednotlivé obrazové sekvencie boli overované na plastickom modeli prostredníctvom laboratória priestorovej endoskopie (spracoval P. Kardoš). Pre experimentálne overovanie regulovania scénografického prejavu a charakteru dominant pre variantnosť priestorových situácií bol realizovaný dokument grafického výstupu počítačového zobrazenia (spracovali: L. Pružincová, M. Žembery). Osobitná pozornosť sa venovala poznatkom farebnosti urbanistického priestoru a exaktného hodnotenia farebného spektra na princípe Colour Science (spracovala: A. Urlandová).

Jednotlivé poznatky boli publikované v domácich odborných periodikách a v zborníkoch z vedeckých konferencií v zahraničí (Rím, Madrid, Rhodos, Krakov). Komplexné výsledky vedeckého projektu predstavuje knižná publikácia: Úloha dominant pri identite vnútromestskej štruktúry. Vydavateľstvo STU v Bratislave 1999, ISBN 80-227-1302-3.

Výskumný projekt obdržal v marci 2000 Certifikát so záverečným hodnotením projektu: splnil ciele vynikajúco.

Grantový projekt č. 1/4161/97

ÚLOHA DOMINÁNT AKO ARTEFAKTOV ORIENTÁCIE A IDENTITY VNÚTROMESTSKEJ ŠTRUKTÚRY

Vedúci projektu:

Prof. Ing. arch. Filip Trnkus, PhD.

Zástupca vedúceho projektu:

Prof. Ing. arch. Ján Kavan, PhD.

Spoluriešitelia: Doc. Ing. arch. Jozef Brath, PhD. (100% rieš. kapacity), Ing. arch. Silvia Bašová, PhD. (100%), Ing. arch. Janka Čúrma, PhD. (40%), Ing. arch. Peter Kardoš, PhD. (40%), Ing. arch. Lucia Pružincová (100%), Dr. Ing. arch. Andrea Urlandová (100%), Dr. Ing. arch. Ľubica Vítková (40%), Ing. arch. Alexandra Berková (30%).

Zahraničná spolupráca:

Doc. Ing. arch. Michal Hexner, CSc. – ČVUT Praha, Doc. Ing. arch. Miloslav Konvička, CSc. – VUT Brno,

Doc. Inž. arch. Elżbieta Weclawowicz-Bilska – PK Krakov, Dr. Inž. arch. Monika Golab-Korzeniowska – PK Krakov.